www.svoboda-news.com


# СВОБОДА

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК

ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКОЇ НАРОДНЬОЇ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ

# SVOBODA

UKRAINIAN DAILY

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XXXIX. Ч. 297. Джерзи Сіті, Н. Дж., вівторок, 22 грудня 1931. VOL. XXXIX. No. 297. Jersey City, N. J., Tuesday, December 22, 1931. THREE CENTS.


## ЗАПОВІДАЄ РЕВІЗІЮ ВОЄННИХ ДОВГІВ

ВАШИНҐТОН. — Чарлз Мичел, президент „Нешенел Сіти Бенк оф Ню Йорк", зізнавав перед сенатським фінансовим комітетом у справі воєнних довгів.

Він виразно зазначив, що він не є за знесення тих довгів, але є того погляду, що мусить прийти до ревізії довгів, бо в противнім разі треба числитися з „бунтом" у Німеччині. Молоде німецьке покоління, говорив Мичел, не схоче поносити тягарів за війну, якої воно не спричинило.

Досі переслухав комітет з визначних банкирів і фінансістів ще Морґана і Лемонта, а тепер переслухає ще Отта Кана, котрий має бути найкращим знавцем европейських фінансових справ.

### ДУХОВЕНСТВО ВЗИВАЄ ДО БОРОТЬБИ ЗІ ЗЛОЧИНСТВОМ.

НЮ ЙОРК. — Комітет Чотирнацятьох видав відозву, якою взиває населення до фінасового й морального попертя боротьби зі злочинством. Найбільше ходить комітетови про ратунок молодих дівчат, котрих використовують злочинці для свого ремесла, бо економічна депресія загнала богато дівчат, між ними і 14-літніх, у руки кримінальних злочинців.

Відозву комітету підписали найвизначніші духовники ріжних вір, а то: кардинал Патрик Гейз, епископ Вилієм Менінґ, д-р Емерсон Фосдик і рабін Натан Крас.

### ЯПОНЕЦЬ-СЛУГА ЗАМОРДУВАВ БОГАТОГО ПРОМИСЛОВЦЯ.

ПОКІПСІ (Ню Йорк). — Джентро Якіяма, Японець, літ 36, слуга в домі богатого промисловця Дж. В. Шварца, розлючений на свого господаря за те, що його відправив зі служби, побив його фляшкою і вазою, а потім затягнув до пивниці і там перерізав йому горло кухонним ножем.

У тім помагала йому Садако Осука, його шваґрова, яка уходила в домі Шварца за жінку Якіями.

Якіяма й Осука поранили і побили ще Миссис Кароццу, молоду розвідку, яка мешкала в домі Шварца. Миссис Кароцца дала знати телефоном про те, що діється, телефонічній стації. На стації її не зрозуміли добре, але повідомили поліцію, щоби провірила, чи в домі Шварца не зайшло що підозлілого. Поліція прийшла саме в час, щоби ратувати ще життя Миссис Кароцці.

Якіяма й Осука одержували місячно платню в сумі $220, але, як зізнає Миссис Кароцца, занедбувалися в роботі, хоч не мали богато до роботи. Критичної ночі не зладили сендичів, які наказав приладити Міетер Шварц, а пішли до театру і це було причиною, що їх звільнено зі служби.

### „МІСТО РАКЕФЕЛЕРА".

НЮ ЙОРК. — Велинава будівля, яка має станути в Ню Йорку, в самім центрі, між 48 і 51 вулицями та пятою і шестою евенями, а яка мала називатися „Радіо Сіти", буде названа такою назвою, в якій буде імя Ракефелера. Та будівля перевищить своєю величю і своїм розміром все, що досі було побудоване в Ню Йорку. Назвуть її правдоподібно „Місто Ракефелера", в честь міліонера цього імени, котрий фінансує будову. „Метрополитен Лайф Іншуренс Компані" дала на цю будівлю морґедж, який виносить $65,000,000.

### ПОТОНУЛИ СІМ ОСІБ.

МУСКЕҐОН (Мішіґен). — 7-літній Орвил Оман пішов на став ховатися. А було це в малій місцевости, Блю Лейк Тавншіп.

Мати поглянула крізь вікно за дитиною і побачила, як заломався лід і дитина пірнула у воду. Мати, батько й 12-літній син вхопили за малу лодку і поплили ратувати дитину. Лодка перевернулась і всі троє потонули.

Сусіди, Гери Ерґанг, літ 29, Буді Морґан, літ 17, і Теді Морґан, літ 12, побігли за ними по леді, щоби ратувати потопаючих, і вони також потопилися.

Виратувався тільки малий пес, який бігав по леді й плив по воді, а коли побачив, що всі жертви потонули, побіг покровавлений і покалічений до хати Миссис Морґан і вхопив її за спідницю та потягнув на двір аж над озеро. Там доперва дізналася нещасна мати про траґедію своїх двох синів Буді і Теди.

### МИССИС ПИННЮ ДУМАЄ ДІСТАТИСЯ ДО КОНҐРЕСУ.

КЕНТОН (Пенсилвенія). — Миссис Гифорд Пиннію, жінка пенсилвенійського ґовернора, зголосить мабуть республиканську кандидатуру на конґресменку на місце посла Мек Федена, котрий хоче знову кандидувати.

Кажуть, що Мек Феден так скомпромітувався своїми нападами на президента Гувера, що він не має шансів на поновний вибір.

### ПЕРЕКЛАД БІБЛІЇ НА УКРАЇНСЬКУ МОВУ.

Дня 14 листопада ц. р. під проводом митр. Діонізія відбулось інавґураційне засідання комісії, покликаної для перекладу Біблії на українську мову. Комісія ця утворена при Українськім Науковім Інституті в Варшаві.

### КАРА ЗА ТРИЗУБ.

Як ми вже згадували, дитина першої кляси Рідної Школи в Печеніжині мала на торбинці нашитий тризуб. Поліція стягнула протокол з її мами Насті Кузенко, бідної вдови, і зробила донесення до староства. Староство наказало сейчас тризуб випороти і наложило 50 зол. кари, а опісля знизило кару на 10 зол., або на дві доби вязниці, бо пізнало, що такої високої кари не стягне.

### З КРАЄВОЇ ХРОНІКИ.

Командант поліції вбив у Ківерцях, біля Луцька, Івана Трабовського, чоловіка своєї любки, 7 стрілами з револьверу. — Невідомий чоловік стрілав крізь вікно до мешканця ґаєвого К. Сотника в Кутькорі, золочівського пов. — Слідчий суддя в Золочеві допитував парубків про причини стрілянини на весіллі в К. Тимка в Ождові. — Нічні гості ограбили кооперативу „Будучність" і кілька „приватних кремниць у Грималові; виновників поліція досі не викрила. — З норми у Грималові випустили на волю В. Варгольского, що сидів у холодній чотири тижні під замітом автора летючки, яка вимагала від громади Буцик, щоби зложила для комуністичної партії 50 долярів.

### ОБИКРАЛИ МІСЬКУ КАСУ.

Невідомі дотепер злодії закралися до будинку примарії в Сторожинці і розбили залізну касу. В касі було 230,000 левів, котру то суму злодії забрали з собою і зникли без сліду.

### ЗВІРСЬКЕ ВБИВСТВО У БУКАРЕШТІ.

На букарештенськім передмістю знайшли трупа 30-літньої жінки, вбитої в дуже бестяльний спосіб. Садистичні злочинці не вдоволилися тим, що закололи жінку ножами на смерть, але відтяли ще й її полові орґани та взяли їх з собою. Поліція покищо не знайшла злочинців.

### З ДОСЯГНЕНЬ НАШИХ СУСІДІВ.

У Лєгаяцкцах Старих, пов. Бучач, посвятили з великою парадою „Дом Людови", в якому місциться читальня, бібліотека, театральна сала, молочарська кооператива, каса Стефчика, „кулько-ромбик", а також лазнички. — В Сулятині, пов. Станиславів, приступили до будови польської заборони.

### СЛІДСТВО В СПРАВІ НАПАДУ ПІД БІРЧЕЮ ПРИПИНЕНЕ.

Прокуратура окружного суду в Перемишлі припинила слідство в справі нападу на почтову амбулянс під Бірчею, де згинув старший постерунковий Гончинський, який пильнував цього амбулянсу. Арештованих під замітом участи в тому нападі Осипа Панчука і Миколу Пилипчука випустили на волю.

### НАПАД ПОЛЬСЬКИХ СТУДЕНТІВ НА ЖИДІВ У ПАРИЖІ.

У Парижі в дільниці Ст. Мішель, де живуть чужинці студенти, гурток польських студентів напав на студентів-Жидів. Поліція арештувала провідника ендеків і одного з напасників, гр. Ст. Тишкевича. Жиди повідомили про напад польську амбасаду в Парижі.

### ПРОФАНАЦІЯ ЖИДІВСЬКИХ ГРОБІВ.

У Сохачеві невідомі люди ушкодили 60 нагробників на жидівськім цвинтарі; 16 знищили зовсім.

### ГРЕДЕЛЬ ПІД КУРАТЕЛЕЮ.

Віденський суд на внесення родини постановив віддати під курателю 63-літнього деревного промисловця, барона Альб. Гредля. Гредель був давніше спільником відомої деревної спілки в Східній Галичині, а кілька літ тому виступив з неї та грав лише в карти. Зобовязаний його перевищають 2 міліони шілінґів. Тепер Гредель є в одній з віденських санаторій.

### РОЗДІЛЕННЯ ПРИХОДІВ ЗІ ТЕРНОПІЛЬСЬКОЇ РЕҐІОНАЛЬНОЇ ФІСТАВИ.

Підсумки виказали 150,000 чистих приходів з вистави. Їх розділили так: 55,000 зол. на викінчення 76 „Домів Людових"; 35,000 на 9 каплиць; 5,000 зол. на польсько-руський „Дом Людови ім. Т. Голувка"; 30,000 зол. на „Стшельца"; дальше заміткові приділи одержали: господарські школи та курси; „Людовий Музей і Промисл"; краєнаневе товариство і „подільська фільма". З усієї суми на освітно-культурні цілі Українців і Жидів призначено „аж" 5,000 зол.

### ВБИВНИК ДИТИНИ ЗАСУДЖЕНИЙ НА 15 ЛІТ.

Львівський суд присяжних розглядав удруге справу М. Бадая, селянина з Жовківщини, за отроєння 5-місячного нешлюбного сина. Перший раз засуджено його на кару смерти. На основі касиції Найвищий Суд у Варшаві зніс попередній присуд і зарядив нову розправу. Висідом її був засуд обвинуваченого Бадая на пятнацять літ тяжкої тюрми.

### ГОЛОДІВКА ПОЛІТИЧНИХ ВЯЗНІВ.

З Яс (Румунія) доносять, що у вязниці Галата голодують 17 політичних вязнів. Вони розпочали голодівку в тої причини, що проти них ведеться слідство дуже пильним темпом. Вязні голодують уже 8 днів.

### ОДЯГ ЗІ СКЛА.

Німецький патентовий уряд признав одній Німці патент на виробництво одежі зі скла. Коли лікар запише комусь кулілля у промінях кварцової лямпи, недужий матиме змогу відбути насвітлення одягненим у скляний одяг. Самособою, це скло не впиває ультрафіолетових промінів, що виходять з кварцової лямпи. Хтось думав би може, що скляний одяг матиме тягучість зповку. Крім того скляний одяг є добрим ізольованим матеріялом для тепла.

### В СПРАВІ ЗАБРАНИХ НІМЦЯМ ЗЕМЕЛЬ.

В Міссі відбувся зїзд горішньо-шлеської німецько-національної партії, Гуґенберґа. На зїзді явилися також представники німецької меншости з Чехословаччини. Посол до райхстаґу Обертерґроше у своїй промові, що опозиція покине не ратифікує. Щодо Польщі промовець сказав, що німецькі націоналісти признають Полякам право до державної незалежности, яке не до краю, забраних Німцям. Навіть гроза вязниці не здержить німецьких націоналістів від боротьби з евентуальним пляном східнього Льокарна.

### ВИПАДОК ГЕН. ЗАХ. ПАВЛЮКА.

Пишуть з Відня, що наш ґенерал-емерит п. Захарій Павлюк упав так нещасливо, що зломив ногу. Тепер він у шпиталі, звідки має вийти вже в найкоротшому часі.

### ЗА РОЗБИТУ ШИБУ СМЕРТЬ ПІД КОЛЕСАМИ ПОЇЗДУ.

Степан Проць та Іван Рибко з Сосниці доїжджали щоденно до Перемишля. Недавно вибили вони шибу в поїзді та щоби не платити за це трошевої гривни вискочили з поїзду перед залізничою стацією Сосниці. Рибко впав під колеса вантажного поїзду, що їхав сусідними рейками, й згинув на місці; Проць вийшов з халепи важко поранений.

### КНИЖКА ДО ЧИТАННЯ — В ТЕМРЯВІ.

Після блискучих вказівок годинника — прийшла черга на книжку з світячими буквами. У Чехословаччині вийдуть у світ перші такі книжки: показчики власників телефону.

### БРАК ЦУКРУ НА ВЕЛИКІЙ УКРАЇНІ.

Часописи сповіщають, що цукровий трост на Великій Україні передав державі лише 25 процентів того виробу, що був передбачений пятирічкою. Комуністичний комітет компартії постановив усунути президента тросту і рох віцепрезидентів та потягнути їх до відповідальности за невиконання пляну.

### ВБИВАЮТЬ РАДЯНСЬКИХ КОРЕСПОНДЕНТІВ.

В селах крайської области, на Радянщині селяни вбили двох кореспондентів радянських часописів, а трох побитих викинули з села. ГПУ арештувало 30 селян.

### ВЕСІЛЛЯ БЕЗ АЛЬКОГОЛЮ.

В Сєдниці, дрогобицького пов., відбулося весілля пром. Миколая Слудного й Анни Дзюбак без алькогольних напитків. Учасники трезвого та зложили при цій нагоді 8 зол. 20 сот., які пром. Іван Дзюбак, син Олексиї, переслав до Головної Управи „Рідної Школи" у Львові. Так повинно бути на кожному українському весіллю. Тоді не тільки збережемо богато гроша, які трьох викидати на нікчемні алькогольні напитки, особливо в часі теперішньої небувалої скрути, але й усі разом дамо „Рідній Школі" поважну підмогу на державних і виконних заведень.

## ЯПОНІЯ ПОЧАЛА РІШУЧУ БОРОТЬБУ ПРОТИ КИТАЙЦІВ У МАНДЖУРІЇ

### ЯПОНСЬКІ ВІЙСЬКА ВИКИДАЮТЬ КИТАЙЦІВ ЗА МЕЖІ МАНДЖУРІЇ.

**Японці займуть Чінчов і почнуть остаточне закріплення Манджурії для себе.**

ТОКІО (Японія). — Всі японські війська, що знаходяться в Манджурії, розпочали рішучу воєнну акцію проти китайських нерегулярних воєнних банд, що знаходяться в районах Манджурії, де тепер перебуває японське військо. Точно установлено, що нерегулярні китайські банди в Манджурії знаходяться під командою штабів регулярної армії й ділають по директивам тих штабів.

Рароз в тим японське командування запропонувало Китайцям звільнити до двох тижнів Чінчов і вивести всі свої регулярні частини військ з Манджурії за китайський мур, себто на китайську територію. Японські залоги в Мукдені, Ціцікарі, Ченґчуні, Іжові, Супінґкаю та в менших містах почали звільнення околиць цих міст від китайських воєнних банд, не зважаючи на те, чи вони регулярні, чи нерегулярні. Крім того значні частини японського війська направляються на південь до Чінчова, щоб у потребі силою викинути звідти Китайців.

Японські літаки ввесь час літають над Манджурією й бомбардують більші згромадження китайського війська. До Манджурії виїхав бувший воєнний міністер, ґенерал Жіро Міямі, щоб установити тісніший контакт зі штабом командуючого японськими військами в Манджурії ґенерала Гонджо й головним штабом у Токіо.

### КИТАЙ ЩЕ НЕ МАЄ НОВОГО УРЯДУ.

НАНКІН (Китай). — Конвенцію партії „Куомінтаґ", на якій малоб наступити остаточне сформування нового китайського уряду, відрочено на кілька днів, бо ще не встигли приїхати до Нанкіна представники на конвенцію з Кантона. Студенти далі домагаються від уряду активности супроти японської окупації Манджурії.

Після невдачі протестаційних демонстрацій і нападів на уряд студенти рішили організувати масову поїздку на могилу батька китайської республики, Сун Ян Цена. Вони будуть плакати на його могилі над недолею Манджурії, сподіваючися цим вплинути на уряд.

### ПОВСТАННЯ КУРДІВ.

КАІРО (Єгипет). — В Іраку розпочалося повстання Курдів проти уряду. Повстання розпочали на турецькому кордоні мабуть ті Курди, котрі минулого року втекли перед турецьким військом після невдалого повстання проти Туреччини. Уряд Іраку вислав проти повстанців більші відділи війська.

### ЕВРОПА БУДЕ ПОКЛАДАТИСЯ НА ВЛАСНІ СИЛИ.

ЛОНДОН (Анґлія). — Дебати в американському конґресі над справою мораторії й воєнних боргів показали, що Европі нема чого сподіватися прихильности Америки щодо ревізії міжнародніх воєнних боргів і репарацій. Америка очевидно далі буде щораз більше ізолюватися від Европи, вимагаючи від неї повної сплати боргів.

Анґлійські публіцисти й політичні діячі тепер закликають Европу до внутрішнього порозуміння й утворення спільної політики супроти Америки. Тоді Америка зрозуміє невигідність свого ізольованого становища. Европа має певну можність, утворивши єдиний фронт европейських держав, перебороти сучасну економічну крізу. Тепер також нема чого сподіватися, що Америка багато пособить на конференції в справі обеззброєння.

Відомий анґлійський публіцист, Вікем Стід, у лондонськім недільнім „Таймсі" закликає Анґлію порозумітися з Францією й на основі анґлійсько-американського договору про сплату воєнних довгів оголосити після закінчення Гуверової мораторії ще на два роки неплачення Европою своїх боргів Америці. Тоді американські політикери може зрозуміють, що Европа ще має певну силу.

### ФРАНЦУЗИ ДУМАЮТЬ ПРО ЗМІНУ РЕПАРАЦІЙ.

ПАРИЖ (Франція). — Деякі з французьких діячів, яким довелося мати близьке діло зі стягненням з Німеччини репарацій, схиляють до думки, що таки треба питання репарацій розвязати якось інакше. Більшість з них думає, що Німеччина плану Йонґа не виконає, бо поза всіми фінансовими труднощами не можна сподіватися, щоб підростаюче молоде покоління, коли прийде до влади в Німеччині, згодилося платити такі репарації.

Тимчасом премієр Ляваль вірить, що Німеччина може виконати плян Йонґа, а тому тепер не нас починати розмови про його ревізію. Ляваль заявляє, що Франція ніколи не дозволить розірвати на части плян Йонґа.

### ПРИМУСОВА ПОЗИЧКА В БОЛГАРІЇ.

СОФІЯ (Болгарія). — Тяжкий фінансовий стан держави примусив уряд зробити внутрішню позичку. Тепер розробляється законопроєкт про примусову позичку в богатих громадян Болгарії.

„SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 3, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES:
Terms: Cash in advance.
One year ..... $ 7.00
Six months ..... $ 3.75
Three months ..... $ 2.00
Foreign and Jersey City Rates:
One year ..... $10.00
Six months ..... $ 5.00
Three months ..... $ 2.75

ПЕРЕДПЛАТА:
Подписка число три центы.
На рік ..... $ 7.00
На пів року ..... $ 3.75
На три місяці ..... $ 2.00
В Джерзи Сіті і Заграницею:
На рік ..... $10.00
На пів року ..... $ 5.00
На три місяці ..... $2.75

За оголошення редакція не відповідає.
За кожду зміну адреси платиться 10 центів.
З Канади належить висилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.
Тел. „Свободи": Montgomery 5—0498. Тел. У. Н. С.: Montgomery 5—1838.
Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

# ДВА СВІТИ І ДВА ЗАКОНИ

Не тільки американські ґазети переповнені подробицями про вбивство Джека (Леґс) Даймонда, ватажка ґенґстерів, але телеґрама з Лондону доносить, що й там шість найбільших щоденників помістили зприводу цеї події редакційні статті, хоч не написали в той день про такі важні справи, як Гуверова мораторія, економічна кріза, плян уділення Німеччині 10-літнього кредиту, та про таку актуальну для Анґлії справу, як припинення будови Компанією Кунарда найбільшого корабля в світі через брак фондів. —Все те пропущено, а про Джека Даймонда написано. Зроблено це тому, що широкий світ відчуває, що тут не ходить про особу бандита, а про такий лад, який толеґує державу в державі, себто терпить ґенґстерський світ з його адміністративною машиною, зі своїми лідерами і своїми власними законами.

На протязі своєї 18-літньої бандитської діяльности Джек Даймонд поповнив яких 25 злочинів, між котрими було кілька душеґубств, поповнених ним самим чи його бандою на його „бизнесових" конкурентах, котрі влізли йому в дорогу при бутлеґерстві, чи може забогато знали. Тільки двома наворотами наложено на нього малу кару, а позатим він завжди виходив з судових розправ невинним. Сипав грішми і мав можність проволікати справи, апелювати й уневажнювати засуди так довго, поки не добився свого. І тут лежить перший корінь лиха, себто істнування старих карних процедур і старих карних законів, які уможливлюють такі річи. А з тим звязана й та іронія, що коли ноторичного ватажка бандитів не можна було зробити нешкідливим при помочі присяжних суддів і закона, який обовязує горожан, то усунено його на підставі ґенґстерського неписаного права.

Якби те, що сталося з Даймондом, було випадковим явищем, то це не було би ще великим лихом. Та воно так не є. Таких випадків є повно. Вистарчить тільки на доказ пригадати вбивство ґемблера Ротштайна.

Причин того сумного явища є багато. Але назагал погоджуються тепер з тим, що прогибіція є головною причиною тої деморалізації, яка довела до занепаду авторитету законної влади і до тої страшної корупції, яка зґанґринувала адміністративні установи, а навіть суди. І довели до того, що в світі панує переконання, що в Америці не можна викрутитися тільки від ґенґстерського засуду.

# СПРАВА АВТОНОМІЇ ТА ПРОБИ ЗГОДИ МІЖ САНАТОРАМИ Й ЕНДЕКАМИ

**(Оригінальний допис з краю).**

Так як вісти з Америки доходячі до Рідного Краю — про тамошні демонстрації і походи демонструючі на річ далекої Вітчини; як концерти і танкові продукції перед чужинцями виказуючі мистецький хист нашого народу; так як вся та пропаґанда наших Американців — нас тут в краю незвичайно радує і підбадьорює, так знову і ми переконані, що вісти з Рідного Краю про те, що ми тут не дармуємо, але помимо всіх перепон, невзгодин і переслідування працюємо і боремося дальше за кращу будучність нашої нації — радують певно і Вас, любі Браття Американці.

Навіть і в наших тутешніх часописах читаємо нераз вісти зза океану, що так є справді, і що Ви, любі Браття, бачите з того, що ваші лепти, давані на Рідний Край — не ідуть намарно, але скріплюють нашу тяжку боротьбу за істнування та наш відпір.

І цікава річ, що — чи то під впливом могучих українських маніфестацій в Америці та заграничної української пропаґанди взагалі, чи то під впливом українських зажалень, внесених до Ліґи Націй та викликаного ними всесвітного скандалу — досить, що дехто з Поляків приходить поволи до опамятання та до переконання, що **„квестиєн польсько-українскон"** треба би вже раз якось поладнати.

Іде однак власне про це **„якось"**, бо майже всі ті польські проектодавці стоять на звісним становищи схарактеризованім Німцями словами: **„випери мені кожух, але так, щоби не був мокрий"**. Значить: і Галичина і Волинь і Полісся і Холмщина разом з Підляшем мають лишитись при Польщі, але Українців всеж таки треба би якось заспокоїти.

Про всі ті пляни і проекти може би багато говорити, а ще більше написати, і я тут наведу лише одну частину зі статті д-ра Ольгерда Гурка, затитулювану **„Ошуківане саме-го себе"**. Він каже:

„Польські ґазетярські висновки того роду, що немовто **непримирне становище** українських політиків (зрештою безсумнівно чуже більшости руських хлопів) є лише **дзом горстки студентів та інтеліґентів**—пригадують аж надто колишні рапорти російських ґубернаторів і австрійських ґубернійських радників з 19-го віку, котрі представляли польські визвольні змаґання яко діла **„невдоволеної шляхти" та горстки молоді**, та говорили, що польський хлоп відноситься байдуже до цих змаґань, та що він взагалі шанує уряд і любить царя і цісарів.

„Річ певна, — каже дальше Гурка — що польський хлоп в роках 1846—1863 далеко дальше стояв від змаґань своєї інтеліґенції, **ніж теперішний український хлоп** до акції „самостійнеків" чи навіть УВО та УОН (Українська Організація Націоналістів). А всеж таки і тоді (1846—1863) польський самостійницький рух і народний рух були цілковито конкретною річю.

„Тайна іменно лежить в тому, що взагалі всі національні рухи, почавши від німецьких визвольних воєн проти Наполеона І. — ведені були, як звісно, лише **горсткою інтеліґенції і студентів**, але помимо того змінили мапу Европи.

„Не поможуть також у розвязанню української справи будцімто фахові балаканини, що Українці не є народом, а їх мова є лише діялектом, і таке інше.

„Розуміння „народу" є лише справою **самопочуття і волі**, а літературна продукція України перевищує чисельно — наприклад — болгарське письменство.

**„Ірляндці** мали ще менше підстав до називання себе **„народом"**, тимбільше, що 87% ірляндської людности послугувались мовою своїх ворогів, а проте — через цілі віки вели вони боротьбу за свої права, і таки добилися свого".

Цей приклад, наведений д-ром Гуркою, не є одначе вповні підхожий, бо Ірляндці ще й досі не добилися вповні „свого".

Вони в році 1923. виборали собі вправді для більшости ірляндської землі **права домініі** (як нпр. Канада), але решта — то є так званий Ульстер позістає дальше під анґлійським панованням. В останніх часах власне розпочалася там боротьба проти Анґлійців, щоби їх цілком викурити з „Зеленого Острову".

Д-р Гурка признає, що пляни вшеполяків („народової демократії"), щоби Українців в Польщі спольонізувати, можливі би були лише через **знесення унії**, осібної азбуки, календаря і взагалі греко-кат. обряду і каже:

„Як довго метрика Поляка і малопольського Русина будуть більше від себе ріжнитись ніж метрики Італійця і Француза, а навіть Поляка і Німця — так довго завсіди у Східній Малопольщі будуть мешкати побіч себе Українці і Поляки, а всі розгони польонізації та екстермінації будуть лише дразнити і полишаться все без наслідків'.

П. Гурка міг би вже потішатись тими заходами, які робить епископ Хомишин, щоби постепенно навіть в гр.-кат. обряді знести все те, що ріжнить його від обряду латинського.

З другої сторони д-р Гурка вважає, що наскільки галицькі Українці — бажаючи злуки з Великою Україною ген аж по Кавказ — годяться на перевагу православія у тій Соборній Україні — то вони, заперечуючи унію — ведуть в цей спосіб боротьбу проти своїх власних підстав.

Зрештою д-р Гурка стверджує, що „безумовно ніякий Поляк при найбільшій навіть прихильности для справи самостійної України не може навіть допустити в думці втрати свого правного і фактичного володіння в полуднево-східних (то є — українських. — Ред.) воєвідствах, як також і на Волині".

Д-р Гурка однакож є так благородний, що стверджує брак всяких польських аспірацій до Наддніпрянської України.

„Однакож навіть ніякий польський сойм не є всилі накинути Малополянам (у Східній Галичині — Ред.) іншої системи правління, як лише польської, а кождий, хто з цеї землі походить, посвятить усе послідну каплю крови для цеї справи. Понад головами Поляків зі Східної Малопольщі нема і не може істнувати розвязання питання щодо Східної Малопольщі.

(Конець буде)

# НІМЕЦЬКИЙ ЖУРНАЛІСТ У МИТРОПОЛИТА АНДРІЯ.

Визначний німецький журналіст і мистецький критик, д-р Вольфґанґ Борн, який недавно відвідав наші львівські мистецькі вистави, списує на сторінках віденського часопису „Нает Вінер Журналь" (ч. 13,-632 з 3. листопада ц. р.) свої враження з побуту у митрополита Андрія.

„Високо, над дахами Львова на горбку, вкритому буками, стоїть Святоюрський Собор з палатою греко-католицького архиепископа. Собор панує над містом і хто був у Москві, цей нагадає собі Кремль. Але в Москві все це збудоване у візантійському стилю; краса його є холодна й строга. А у Львові візантійська основа церкви вдягнена у форму рококо. Фіґури й тераси, невідомі в Росії, прикрашують і оживлюють цю святу дільницю. Ми не надаремно стоїмо на землі, яка лучить Схід із Заходом. І голова уніятської церкви, владика-князь, що резидує в цих мурах, бере також живу участь у посередництві між релігіями Риму і Москви, й усім відомо, що теперішній Митрополит є полонений думкою злуки сходу з римською церквою.

„Богато я чув про величну і всесторонну індивідуальність д-ра Шептицького. В мойому зацікавленню східно-европейським мистецтвом, яке приневолило мене відвідати Львів, стрічався я часто з імям Митрополита. Він є не лиш опікуном історично-мистецьких студій та положив величезні заслуги в основанню Національного Музею й оживленню славянсько-візантійського малярства, але також жиє модерним мистецьким життям. І Митрополитови треба завдячувати, що найцікавіший і найвизначніший український маляр, О. Новаківський, жиє у Львові; що богато молодих малярів за допомогами виїжджає за кордон на студії.

„Я був дуже радий, коли одержав запрошення зайти до палати Ексцеленції д-ра Шептицького. Бо Митрополит лежить під цей час недужий і нікого не приймає. Мої відвідини були тимбільше признанням для австрійського духового життя, якого я був представником.

„Чернець приняв мене на порозі резиденції і повів коридорами замочку. Всюди знаходив я свідоцтва зацікавлення мистецтвом. Всі стіни вкриті образами. Між копіями фресків Фра Анджеліка з Флоренції висять високо модерні цвіти Новаківського. А робітня це неначе малий музей.

„Митрополит приняв мене лежачи. Приязно подав мені руку та перепрошував за невідповідну форму розмови. Я мав час приглянутися рисам Митрополита, які лучать у собі енерґію і доброту. Сива борода підчеркує цей вислів. Але з першими словами навязався між нами теплий контакт. Кілька питань про Відень і ми розговорилися про мистецтво...

„Я відійшов від Митрополита з враженням, що говорив з одним з провідників европейського світогляду. І йдучи темними вулицями Львова, нагадав я собі, як характеризував старий Ґете своє відношення до сходу: „Не треба ділити людство на схід і захід".


# КАЛЕНДАРІ НА 1932 РІК

**ЯКІ МОЖНА НАБУТИ В КНИГАРНІ „СВОБОДИ".**

| | |
|---|---|
| Календар У. Н. Союза | 50 цнт. |
| Календар Червоної Калини | 75 цнт. |
| Календар Просьвіти | 50 цнт. |
| Календар Веселий (дуже веселий) | 40 цнт. |
| Календар Русалка | 40 цнт. |

**СТІННІ КАЛЕНДАРІ**
**з портретом Шевченка або Франка по 30 цнт., з пересилкою.**
**Різдвяні Картки по 5 центів.**

**РІЗДВЯНІ КАРТКИ**
з віршом, в формі книжочки, по 10 цнт. і 25 цнт.
**НОВОРІЧНІ КАРТКИ** ..... **5 цнт.**

**Різдвяні Листові папери з желанням по 15 центів.**
Разом зі замовленням треба слати і належитість.

**"SVOBODA,"**
**81-83 GRAND ST., (P. O. Box 346) JERSEY CITY, N. J.**


Д-р Остап Грицай.

# „ПІСЛЯ ПОВОРОТУ"

**(Про роман Еріха Марії Ремарка: "Der Weg zurueck").**

Свойого часу я на цьому місці писав обширно про воєнний роман молодого німецького письменника Ремарка **(Remarque)** п. н. „На заході нічого нового" **("Im Westen nichts Neues")**, якому судолося стати одною з найбільш читаних книжок нашого часу. Німецькі видавці й накладці признавали згідно, що цей твір Ремарка означав просто нечуваний успіх з книгарського боку, бо його перекладено вкротці на 25 культурних мов, а упродовж перших 15 місяців розпродано більш ніж 4 міліони примірників в усьому світі. І як це загально зазначувано, являвся цей успіх уповні заслуженим не тільки з огляду на гостро противоєнну тенденцію в нашім романі, але й на його чисто артистичні признаки. Правда — противники всякого роду пацифізму й пацифістичних змагань накинулися на Ремарка з енерґією, гідною слушнішої справи, за те, що він, мовляв, нищить святий ореол бойового героїзму народів, які зі зброєю в руці змагалися з ворогом за честь Рідного Краю. Але ці наступи на Ремарка були всетаки доволі слабко обосновані. Бо поминаючи вже те, що ніяка людина зі здоровим розумом війни як такої вихвалювати не буде і має всі причини дивитися дуже критично на здогадні позитивні сторони воєнного пекла, треба сказати, що Ремарк мав на оці виключно таку війну, як остання світова, отже війну, спровоковану в першу чергу пів-невідповідальними царями й дипльоматами. А позатим Ремарк в яркім протиставленню до всіх традиційних пацифістичних романів — ось як нпр. теж обговорений мною у „Свободі" славний роман **"Die Waffen nieder!"** пані Берти Зутнер — не говорить тут тільки **від себе**, як односторонний своєю вигаданою доктриною ідеольог. Ні, саме навпаки — він виводить на овид роману ряд звичайних собі жовнірів, які з ніякими доктринами та ідельоґіями не мають нічогісько спільного, в яких є тільки здоровий хлопський розум, і саме цим простакам велить він висловлювати їх думки про війну під безпосереднім впливом страшних пережить на фронті. І власне через те набирає його роман того документального характеру, що його всилі надати мистецькому творові тільки й виключно — пережита дійсність. А що та жорстока воєнна дійсність змальована Ремарком такими вражаючими красками, то в тому саме артистична сторона першого твору Ремарка і вся тайна його великого успіху в читачів усього світу.

Отак і самозрозуміле воно, що сподівана поява другого з черги твору Ремарка ставала вже заздалегідь предметом менше й більше цікавих здогадів і дискусій як між прихильниками, так і між противниками автора. А сьогодні, коли той новий твір славного письменника поширений знову міліонами примірників і скрізь, куди доходить журнал і книжка, належить він ще завжди до пристрасно і вбезконечно оспорюваних тем літературної критики всіх напрямів.

Бо й цей твір Ремарка заслугує з кожного погляду на пильну увагу сучасного читача.

Це знову роман, якого наголовок звучав би в нашій мові **„Після повороту"**. Наголовок, який уже сам собою вказує на тісний звязок цього твору Ремарка з його прославленим попередником. Бо коли там головним змістом книжки були переживання жовнірів на воєнім фронті, то тут ми маємо історію кожного з них після повороту з воєнного фронту в хату. Мирові договори заключені, воєнне пекло скінчене. Ті, яким судилося перебути його „щасливо", можуть знову вертатися в обійми дожидаючих батьків, дружин і дітей та починати ще раз тихомирне життя громадян, так катастрофально прорване і зруйноване у своїх дотеперішніх добутках війною. І в пересічних воєнних оповіданнях воно здебільшого і справді так, та ще дотого неабияк — гарно. Врочистий поворот війська з прапорами й музикою, радісне привитання зі сторони поцтивих громадян, екстатичні захвати тих, що діждалися врешті дорогих поворотців після довгої-довгої розлуки, і раювання „щасливих" салдатів. І ще одно зустрічаємо ми в пересічних воєнних оповіданнях, а саме — гармонійне завершення всіх конфліктів, викликаних війною. Розлучені колись члени одної рідні, зійшовшись знову, починають жити собі під одним дахом так згідливо, як ніколи досі. Діти вчаться ніби щойно тепер любити сердегів батьків, а батьки діток. Коханці, старші й молодші, одружені й невінчані, обєднані знову, так вам тільки і стоять навколішки одно перед одним, блаженно обожаючись. І взагалі — війна в оповіданнях пересічних, плоскоболях, на сльози дешевого зворушення спекулюючих авторів, це просто добродій людей, якого благородні чуда показуються в усій своїй щедрости саме з хвилею, коли недобитки поворотців змогли вернутися в хату.

Так воно, як сказано, в пересічних письмаків, які знають війну зі старих романів та з ясноєв поетичних лютників.

Але в письменника тієї міри, що Еріх Марія Ремарк, усе те інакше, далеко інакше, страшаючо інакше.

В нього воєнне пекло, шаління воєнних фурій — з проголошенням мирових договорів не кінчиться. Його роман „Після повороту" це опис останнього, але й найглибшого круга у страшливій безодні, якій імя війна. Безодні, в якій людина, ніби „щасливо" від смерти на фронті вратована, опинюється з почуванням повної нездатности до життя в межах понурої, післявоєнної дійсности. Ремарк чітко, може надто чітко підкреслює деморалізуючий вплив воєнного побуту на духовість молодої людини. І він показує, як та людина, навіть після того, коли вона ціла вернеться на лоно рідні, не всилі добути трівкого звязку ні зі своїм найближчим оточенням, ні з життям громади, ні з течіями людського істнування взагалі. На воєнним фронті її вчили тільки одного, а саме завдавати смерть, смерть за всяку ціну, всіми способами і в кожній хвилі. І от ця людина з фронту вивчила ту штуку завдавання смерти прекрасно, і їй тепер без війни, без страхіть і без смерти — зле. І ще одного вчили на фронті людину — не, гидитись ніякою гидотою, не жахатись ніякої нікчемности, і не цуратись ніякого злочину, якщо тільки завдяки тому вдалося нам повалити противника в пропасть погуби. І тому от людина з фронту, повернувшись у хату, не всилі призвичаїтись до сірого животіння, в якому їй не вільно важитись на ніякий злочин на шкоду кожночасного противника. Так Ремарковий роман „Після повороту" це траґедія двох моралей життя, з яких обі збанкротовані вщерть, а які проте, кожна на свій спосіб, стають судьбою людини з фронту: моралі війни й моралі гнилого мира. І коли Ремарк показує нам тут, знову в ряді артистично цінних малюнків, як молоді поворотці гинуть і мусять гинути збльуканими, бездомними, безрідними й безумними на темних розхрестях післявоєнної дійсности, то це подекуди послідовне завершення його першого воєнного роману „На заході нічого нового". Ось як і в історії самого оповідача, Ернеста Біркгольца, що переповнений наскрізь воєнними споминами, не почувається всилі як молодий учитель виховувати нового покоління, бо всі моральні основи цього виховання в нього зруйновані. Або в історії Альберта Троске, який приловивши свою любку на зраді з полобовником, мордує цьогож без надуми, бо й від чогож у нього револьвер і те, що він був на фронті знаменитий стрілець? Або в історії невідрадного пожиття Адольфа Бетке з невірною жінкою, самогубства Людвика Браєра задля невиличимого сифіліса, добутого колись на фронті, або самогубство четаря Рає з тути за воєнним фронтом. А подальш тих особистих судьб як обриси післявоєнних траґедій на широких овидах громадянського й державного життя: боротьба безробітних поворотців і немічників з військом, глухі відгуки державного розпаду після великої програної, вияви клясової ворожнечі, не примиреної покищо ніяким новим суспільним ладом, і загальна безвиглядність істнування.

Як сказано:

Демон смерти йде за поворотцями з фронту крок-у-крок і довершує так і після війни діла воєнних фурій.

І треба признати, що всі ті картини змальовані Ремарком здебільшого знаменито, особливож там, де він дає щось у роді побутових сцен (нпр. а-Американські жовніри обмінюються дрібничками з німецькими, або поїзд обвантажений поворотцями, або мати світить синові на темних сходах), та в малюнках природи, які в Ремарка виходять з правила чудово гарно. Є просто щось незрівнано майстерського в картині вечірнього поля, яким Адольф Бертке самотний вертається з фронту. Або у простім малюнку старої лиці, в малюнку чогось такого дрібного, як комашечка, що драпається ростиною вгору, або метелик, що сідає лежачій в полі людині на груди. І рівно у великавій картині весняного поля. І це по мойому й ті місця в Ремарковім романі, які всета-

# ОРГАНІЗАЦІЙНА ПЕРЕПИСКА

(2)

## ЗЛУКА ВІДДІЛІВ УКР. НАР. СОЮЗА.

Там, де досі була більша зачне своє істнування то-що по розлуці, там тепер буде трудніше лучитися. Нераз така дрібниця, як посідання льокалю, стейтового чартеру, прапора або якогось іншого „набутку", буде здаватися страшною перешкодою до злуки з іншими товариствами, щоби створити один спільний та сильний відділ У. Н. Союза. Ріжниця стану маеткового ріжних товариств також здається бути перешкодою до злуки. Проти злуки можуть бути ті члени товариства, котрі з Союзом не мають нічого спільного, а котрих богато у відділах, і це буде представляти одну з трудніших проблем при злуці. Одначе рішучий спротив проти злуки можуть підносити тільки такі одиниці, котрі не бажають зросту організаційної сили У. Н. Союза, котрі якраз розбивали ту силу на те, щоби в розбиті гуртки защипити всякі інші посторонні, а то й ворожі, впливи.

Злука відділів не всюди дасться перевести точно на одним і тімсамім, приписаним згори правилі; це буде залежати від „льокальних" обставин. Залежно від того, треба буде числитися з отсими проблемами.

1. Як лучити відділи з загракою парафіянщини з відділами ріжних політичних напрямків.

2. Як лучити відділи з ріжними „набутками", як приміром стейтові чартери, прапори, ріжнородні відзнаки, доми, готівка в касі і т. п.

3. Як застосуватися до „членів" по відділах.

4. Як застосуватися до факту, що деякі члени належать до кількох товариств ради збільшення свого льокального бенефіту.

Щодо першого питання, то можемо пригадати, що статут У. Н. Союза таких ріжниць не толерує і через ріжниці не повинні бути спеціяльні відділи У. Н. Союза. Де такі ріжниці перешкаджають злуці істнуючих товариств в один відділ Союза, там товариства зі своїми ріжницями можуть собі істнувати дальше, а осібно Український Народний Союз Український Народний Союз має право легально істнувати в 14 ріжних стейтах. Чартер так звані лайсенси переховуються в головній канцелярії, а всюди, де сходяться члени, потрібні лише так звані субчартери, які головна канцелярія видає відділам. Відділам У. Н. Союза не потрібно мати окремих для себе стейтових чартерів. Цього в ніякій організації не потрібно і цього статут У. Н. Союза не предвиджує. А що декотрі відділи завели в себе таку окремішність, тай до певної міри „незалежність", то це було задля відмежування себе від самої організації. Тож при злуці, якої задачею є такі відмежування касувати, ці „екстра" чартери перейдуть до „архівів", до історії, щоб наші нащадки могли дізнатися, як то колись ми сильно організувалися...

Таксамо до архівів треба заховати всякі інші „набутки", а яких по злуці користати не буде можна. Коштовні прапори не повинні бути перешкодою в злуці, бо їх, хочби на памятку з „розлуки", можна переховувати й уживати як українських прапорів У. Н. Союза. Образ або якась інша відзнака на прапорі пригадувала би його походження і акт злуки. Був би дуже сумним явищем факт, коли би через прапор, вартости $100 або $300, не могло дійти до злуки, багато більше вартної і для членів і для всеї організації.

Всяка реальна власність або готівка не повинні бути перешкодою, але заохотою до злуки. Нема такого богатого відділу, котрий не бажав би придбати більше членів і більше власности. Маеток не творить членів, але члени творять маеток. Коли богатий відділ приймає нових членів без вступних оплат та ще й заохочує „вступайте, бо в нас дістанете певнішу поміч в потребі", не боячися, що нові члени сейчас розберуть те, що старші члени зложили і бажає як найбільше нових членів, то таксамо не може бути причини боятися, що збільшенням числа членів через злуку відділ мусить зараз втратити свій маеток. Так, як нові члени вступають до богатого відділу, щоби в потребі мати запомогу, одначе каси не розбирають, але її дальше будують, так і члени, що злучаться задля певнішої запомоги, будуть дальше ту спільну касу будувати. Так, як У. Н. Союз може приймати як найбільше членів і по короткім признати новим членам повні права нарівні зі старими, так і відділи годні тесаме робити, без ніякого ризика відносно місцевої допомоги для всіх.

Щодо питання, як застосуватися до не-членів по відділах, себто до таких членів, що є в відділі, але до У. Н. Союза не належать, то також треба мати на увазі, що такого членства ніяка організація не може толерувати і статут У. Н. Союза виразно це заборонив. Відділи, котрі мають таких членів, не придержуються приписів статута організації і тим самим не є легальними відділами У. Н. Союза. І власне це подвійне членство по відділах довело до того, що У. Н. Союз замісць відділів має ріжні братства і товариства, які більше або менше почуваються „незалежними", на тій підставі, що не всі їх члени є Союзовцями. Тому, що ніяка організація не може складатися з „незалежних" відділів, то такі відділи дотичної організації не можуть складатися з двоюх членів. Тож щоби зі злуки вийшов сильний відділ союзовий, потрібна злука тільки членів-Союзовців. В противнім разі на місце малих нелегальних відділів стане великий нелегальний відділ.

З огляду на те, що таких не-Союзовців відразу не легко позбутися, бо вони до місцевих фондів своїми вкладками пабули вже рівні права з Союзовцями, треба поступити дуже обережно, так, щоб одних або других не наразити на втрату тих привілеїв, які вони у відділах тепер мають. І так, коли таких не-Союзовців членів є лиш кілька, то після злуки муситься їх толерувати дальше, одначе в такий спосіб, щоби вони не входили в колізію зі статутом У. Н. Союза. Це значить, що такі члени не можуть забирати голосу в справах союзових, вибирати урядників, або бути урядниками, причім вказаним є збори поділити на дві части, з котрих одна була би виключно для справ союзових без присутности не-Союзовців. Однак на будуче нових членів не-Союзовців рішучо до відділів не приймати.

Там, де таких членів не-Союзовців є більше, буде ліпше істнуючі нелегальні відділи признати вповні незалежними, оставляючи їх власній судьбі, а з Союзовців таких відділів скласти один новий відділ У. Н. Союза. В такім разі члени У. Н. Союза будуть дальше членами в теперішніх братствах і товариствах, як і були, а окремо будуть творити Український Народний Союз у своїй місцевости.

(Далі буде)

# ПОДЯКИ.

Я, членица братства св. Івана Хрестителя, від. 230 У. Н. Союза, складаю щиру подяку Головному Урядови У. Н. Союза за уділення мені допомоги з фонду допомогового в сумі $50.00.

**Анна Смаль,**
Йонгставн, О.

—o—

Щиро дякую хвальному урядови У. Н. Союза за уділення мені підмоги в сумі $50.00, котра в тих тяжких часах стала мені у великій пригоді, бо хорую на очи майже цілий рік.

**Ілія Сагаль,**
член 230 від. в Йонгставн, О.


**НАКЛАДОМ „СВОБОДИ"**
вийшло з друку
**НОВЕ ПРЕДСТАВЛЕННЯ НА СВ. НИКОЛАЯ**

# СВЯТА ГОСТИНА

**Сценічний образ у двох відслонах.**
**Написав Микола Курцеба.**
**У цім представленню виступають 13 осіб: 4 старші і 9 дітей.**
**Ціна одного примірника 20 центів.**
**Пісні (партитура) до цього представлення (і на три голоси і 2 на два голоси) коштують окремо 40 центів.**
**Це представлення дуже гарне і легке до науки. Пісні оригінальні зладжені на дитячі голоси, теж легі до вивчення.**
**Замовляйте негайно!**
Замовлення належитість за відповідну скількість примірників присилайте на адресу:
**"SVOBODA"**
**81-83 GRAND ST., JERSEY CITY, N. J**


# ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

## ЗАДАРМО ТЕ, ЧОГО НЕ КУПИШ ЗА НАЙБІЛЬШІ ГРОШІ.

Певно неодин з вас, дорогі читачі, скаже: що це таке може бути задармо, чого не купиш за найбільші гроші? Це є наука. Хоч правдою є, що гроші можуть помогти в науці, але ніколи, за ніяку суму грошей, ніхто не може вкупити науки, не доложивши праці зі своєї сторони. Чи так, дорогі читачі?

Ось тепер відбувається вечірня наука в Бруклині, Н. Й., і в Ню Йорку, Н. Й., і в інших містах Америки. Чи багато з вас, дорогі читачі, застановлялись над повище сказаним висловом? А коли один з вас, що читаєте отсі рядки, вміете вже читати й писати по англійськи, то не забувайте, що вашим обовязком є донести, оповісти про це тому, що ще не вміє ні по англійськи, ні по українськи. І не так, що сказати йому раз і вже досить, але треба сказати раз, другий і третій і десятий, аж доти, поки він не зробив так, як ви йому радили.

Знаю, що неодин з вас, дорогі читачі, скаже, чи подумає: що то за один, що плете, чи верзе ось такі дурниці. Що я мав би когось просити чи силувати до науки! Чи дійсно вона, та наука, так богато поможе тому, котрий до цього часу жив без науки?

Відповідь на перше питання: так, ти, він і я маємо тому, що жиє без науки, чи навіть без найменшого поняття про письмо, так довго говорити про потребу вчитися, аж доки він не зробить те, що ми йому радимо. Не забуваймо, що майже кождий з нас, коли мав зачинати науку, чи початки науки, то чув перед нею свого роду страх, а разом з тим і сумніх, чи дійсно повинен я іти і зачинати цю науку; а може я не зможу справитись з нею і т. д. Чи не здавалось вам так? А якщо так було, то знайте це: ми були малі й цей страх чи сумнів був малий; а в тих дорослих навпаки: страх чи сумнів є більший, сильніший, а відвага меньша. Бо, чим молодша людина, тим більше поривиста вона до початкуючих діл, без ріжниці, які ці діла не були би. І це не без причини. Але ми на сім кичимо, а візьмемо друге питання: чи дійсно наука так богато поможе тому, котрий до цього часу не читав і не писав?

На це питання є дуже коротка відповідь і без сумніву правдива.

Як за самі гроші не можливо купити науки чи знання, так певно не знайдеться й одна, дійсно свідома людина, котра проміняла би за гроші науку чи своє знання.

Отож від сьогоднішного дня постановіть собі, дорогі читачі, самі йти до вечірної школи, або заохочувати всіх тих, котрі ще не уміють ні читати ні писати.

**М. С.,**
ученик вечірної школи 80-тої,
Куней Айленд, Н. Й.

—o—

## В БОТЛЕР, ПА., НЕ БУДЕ НАУКИ В ШКОЛАХ НА УКРАЇНСЬКЕ РІЗДВО.

„Ди Ботлер Іґл" з 10 листопада 1931 р. доносить, що заходами шкільного директора Теодора Келера рішила шкільна рада, що день 7 січня узнається святочним днем. В той день не буде науки в міських школах, бо на цей день припадає Українське Різдво, яке святкують також Росіяни і Греки.

Містер Келер, як подає газета, намагався уже кількома наворотами, щоби дати можність дітям святкувати своє Різдво та доказував, що 80% шкільних дітей а всіх є в Ботлер 1,250, святкують те Різдво, яке святкують Українці.

Вінці добився свого і таке свято заведено офіціяльно.

Від себе додам, що громадянин Келер є горячим українським патріотом і честь йому за те, що довів до переведення такої ухвали.

**о. Гр. Пипюк.**


ПОЗІР! УКРАЇНЦІ ПЕРШОЇ ВОРДИ В ДЖЕРЗИ СИТІ! ПОЗІР!

# ВОДЕВІЛЬ-ЗАБАВУ

уряджує

**ДЕМОКРАТИЧНА ОРГАНІЗАЦІЯ ПЕРШОЇ ВОРДИ НА ДОХІД БІДНИХ З ТОЇ ВОРДИ**
**В ГАЛИ ST. PETER'S, YORK & VAN VORST ST., JERSEY CITY, N. J.**

**В ПОНЕДІЛОК, ДНЯ 21-ГО ГРУДНЯ (DEC.) 1931 РОКУ**
**в годині 8-мій ввечір.**
**Будуть виступати Радіо-артисти.**

Цей водевіль уряджений Демократичною Організацією Першої Ворди під зарядом судді WM. J. McGOVERN. 297


**Учителька:** Кобричківна, назви мені кілька прозорих предметів.

**Ученица:** Скло.

**Учителька:** Добре! А може ще знаєш який прозорий предмет?

**Ученица:** Дірка від ключа.

—o—

**Вона:** Згоджуся за тебе вийти, одначе признаюся, що я вже раз була заручена.

**Він:** Ах, щож це був за ідіот...

**Вона:** А це що за говорення?!

**Він:** ...що мав такий скарб, а випустив його з рук?

—o—

**Відповідь.**

**Комірник** (до господаря): Пане господар, мені ллється крізь стелю дощ на голову. Чи ще довго так буде?

**Господар:** А щож ви собі думаєте, що я барометер?!

—o—

— Коли ви пізналися з вашим другим чоловіком?

— Як він автом переїхав на смерть мого першого чоловіка.

— o —

**Песиміст.**

**Вона:** Уявляю собі, яке страшне підозріння мусів ти мати, як я пропала на три дні.

**Він:** Так, я зараз подумав, що ти вернешся.

—o—

**Пімста.**

— Ті Капаровські, то дуже мстиві люди.

— Чому?

— Ми були вчора в них на сніданні, а вони прийшли нині до нас на обід.

—o—

**Сонце.**

— Панно Ірино, будьте для мене сонцем!

— Дуже радо! Та ви мусите віддалитися від мене 20 міліонів миль.

---

ки є для читача запорукою, що їх творець занадто любить і цінує життя як таке, щоб водно дивитись на нього крізь тему призму воєнних пережить. Та обставина ось, що такий тип поворотця в нашім романі, як Вілі Гомаєр, веселий великан, усе повний охоти добре наїстися і випити, а притім випробувати силу своїх страшних кулаків і то найрадше в обороні когось невинного, вона одна може нам бути доказом на те, що деморалізуючий подих воєнного фронту всетаки не вспів отруїти всіх. І воно мимо всіх психольогічних ріжниць між Гомаєром і Біркгольцом якеж-як неясно читачеві, чому Вілі Гомаєр шукає і знаходить спасення у праці вчителя, а Біркгольц ні, хоч урешті решт і він поступає на шлях нового життя. І годі не сказати притім, що хто так уміє розмальовувати школу й першу науку шкільної дітвори, як Ремарк в картинах учительовання Біркгольца, той не може ніяк лишитись тільки при заперечуючім підході до життя, нехай це й життя, знищене світовою війною. Бож для читача кожна з цих діточих голівок так принадно похилених над табличкою до писання, це мимохіть одна з надій на краще майбутнє, і воно тут справді дещо неприродно звязувати картину назріваючої молоді з картиною здесперованого своїм скептицизмом учителя. В таких і деяких інших подібних сценах пробивається в Ремарка щось ніби публіцистична тенденція як рішучо відємна сторона його пацифістичного світогляду, приложеного ним тут безумовно до всяких поява післявоєнного часу. Бо така безумовність одностороннього підходу до життя в письменника виявляється врешті решт навіть і з погляду на трегедію післявоєнного хаосу не в усьому вірною. Нехай, що мораль війни і мораль гнилого мира збанкротували основно, — але з хаосу тих банкротів виленюється всеталки щось нове, щось могутнє, хоч нерозслонене ще у всьому свойому єстві, як горіючий стовп грядучого майбутнього.

І коли що можна закинути новій книжці Ремарка, то саме те, що відблесків того стовпа в нього не видно. А шкода. Бо сьогодня, коли ми всі є своєрідними поворотцями з полевих і запільних фронтів світової війни і кожний по своєму беремося видвигати основи нового життя, сьогодні, кажу, нам необхідно шукати в наших письменників — наших по часові — горіючих овидів нового майбутнього, нового життя і нового щастя.

Від малюнків проломонілих пекол війни, нехай вони й найгеніяльніші, наші душі не одужають.

---

Бандит (грозить прохожому револьвером): Гроші або смерть!

Прохожий: А чи револьвер набитий?

---

**Ярослав Гашек.**

## ПОДРУЖА ЗРАДА.

Невесело було в офісі детективів п. н. „Рентґен". Бизнес не йшов, гостей ні сліду. Останнім порядним готем був один батько, який за пять коронен денно казав слідити дочку. І від того часу нічого. Директор офісу сядів зажурений та знеохочений із останній сендвічі зі солониною, що пригадував йому щедрість недовірчивого батька. Колиж виявилося, що дівчина ходить що дня до робітні одного маляря — батько на радощах зафундував директорови три фляшки коняку тай на цьому закінчив своє поручення. Пятькоронові директорові приходи з кишені богатого купця вірвалися.

Директор, пан Патошка, проковтнув останній кусок сніданку тай затопився в мовчазній задумі. Страшно ж любував його якийсь самообразуючий тенор зі сусідства, що виспівував якісь пісеньки з давньої давнини. З досконом замкнув вікно та вернувся до фотелю. Так, так, сумно було в офісі детективів „Рентґен", дуже сумно.

Директор Патошка думав над своїм „фаховим" безробіттям і рівночасно переписував адреси. Заняття скучне тай невідповідне для директора установи. Та годі...

Нараз хтось застукав. Хвилина тишини й у кімнату влав якийсь відносно молодий чоловік. Елеґантний, показний, робить добре враження. Приходить чекає, аж попросить директор — а дріжить на всьому тілі та замітно схвильований сідає.

— Даруйте, — каже — та я дуже схвильований — і після тих слів вибухнув спазматичним плачем. — Пане, — простогнав незнакомий нещасливець — моя жінка зраджує мене. Моя власна жінка! Чи ви розумієте це? Пане, благаю в вас помочі й ради!

— Прошу, розповіджте все, що й як, — сказав спокійно директор і співчуваючо глядів на гости.

— Я маю в Празі дві фабрики — став розповідати незнакомий. — Одну в східній, другу в західній столиці. Далеко на периферіях. Тому я мушу що дня їздити від одної до другої фабрики.

Тепер молодий промисловець знову розплакався і минуло добрих кілька хвилин, заки вспокоївся й оповідав дальше.

— Це вічне їздження так дуже виснажувало мене, що я стався дома гостем, увесь день не бачив я моєї жінки. Жінки... Гм, жінки! Боже, деж ті часи, коли я тих міг звати її... І так якось зложилося, що зчасом я побудував третю фабрику в третій дальшій місті, також далеко від дому. Моє їждження від варстату праці до варстату ще більше віддалили мене від домашнього огнища. Та це вже було нестерпне, тимбільше, що я ствердив страшну дійсність.

Одного дня заключив я в полудне якийсь контракт і той документ хотів я сховати в касі. Тому то поїхав я до дому. Приїжджаю, дзвоню. Тишина. Наймичка не відчиняє. Нараз чую в сінях якісь перешіптування, якийсь шелест і вкінці за якийсь час двері відчиняються. Я зараз зрозумів. Жінка зраджує мене. Входжу в гостинну кімнату й що бачу? Моя жінка сидить у фотелі і крім неї нікого більше нема. Шукаю в спальні, купальні, контролюю вішаки... ні сліду мущини. Вкінці я не видержав і крикнув: „Деж є?!"

Жінка преспокійно питається: „Ти чого шукаєш?" Я заволодів над собою та кажу: „Попільнички!" За хвилину я мусів покластися до ліжка, нерви не слухали мене, я не міг освоїтися з думкою, що жінка зраджує мене. Я не міг заснути, зрештою підсвідомо чув, що хтось скривається в кімнаті. Тому я слідкував, як поводиться жінка. Вона не виявляла найменшого збентеження, ні неспокою.

Незабаром потім я знову вернувся несподівано до дому. І Боженьку! я знову застав зачинені двері. Все таксамо, як першим разом. Стукаю. Тишина. Потім чую якийсь лосіт, якісь притишені шепоти, аж вкінці наймичка відчиняє. Я впадаю до гостинної наче бішений. Нерви схвальовані, хочу вбити любовника моєї жінки. Шукаю, перевертаю все коміть головою — даремно. Нікого не знаходжу. Віроломна жінка так зручно зуміла уладитися — що я не міг попасти на слід влізливця. Коли я так шукав і перекидав усе в кожному куті — жінка підходить спокійно та подає мені, солодко всміхаючись — попільничку. Я по виявив їй моїх думок і моїх підозрінь, а сказав: „Дякую, я шукаю сірників"...

— І знаєте, пане директоре, як я викрив нарешті всю правду?

Молодий, зломаний на душі незнакомий знову розплакався.

— Розповість це вам зараз мій брат, який жде внизу. Бувайте здорові, пане директоре! Я зараз пішлю його нагору, то він вам докінчить оповідання моєї траґедії. Сам не можу, занадто воно коштує мене здоровля та нервів.

Вкінці незнакомий з розпуки не міг здержати нового потока сліз, кинувся старшому від нього, поважному директорові на шию, обняв його щиро на прощання тай — вийшов.

Заповіджений брат довго не приходив. Минуло чверть, минуло пів годин — з брата ні сліду.

* * *

Директор, нетерпеливий з вичікування, сягнув рукою до кишені камізольки за годинником. І нараз — катастрофа. В кишені не було годинника. Золотого годинника, який був одиноким його майном, яке мав! Саме нині хотів заставити годинник...

І директор офісу детективів пійшов чимскорше до комісаріяту поліції...


**ВСТУПАЙТЕ ГРОМАДНО В ЧЛЕНИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗА.**



**ВЖЕ ВИЙШОВ З ДРУКУ**

# КАЛЄНДАР

**УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗА**

**на 1932 рік**

**І ПРОДАЄТЬСЯ ПО 50 ЦНТ. З ПЕРЕСИЛКОЮ**
**ЗАМОВЛЕННЯ РАЗОМ З НАЛЕЖИТІСТЮ СЛАТИ ДО:**
**"SVOBODA"**
81-83 GRAND STREET, JERSEY CITY, N. J.

## ВІДОЗВА

**до одноміщан з Глинян, Перемишлянського повіту.**

Шановні Родимці! Отсею дорогою хочемо вас познакомити, що на днях ми отримали листа від Комітету Будови Українського Народного Дому в нашім місті Глинянах. Комітет звертається до нас, як до своїх братів одноміщан з просьбою матеріяльної помочі на будову Українського Народного Дому, в котрім буде міститись читальня „Просвіти", Рідна Школа, кооператива, музично-театральні гуртки, спортові товариства української молодіжи й всі українські товариства, які репрезентують всі ділянки громадської праці. Крім того будуть містись там і повітові установи, як молочарні, філії Просвіти та кооперативного банку.

Щоби прийти їм на поміч, ми, одноміщани з міста Ню Йорку, тою справою занялись. Вислід дотепер такий, що на руках маємо зібраних 129 долярів. Згадана сума зовсім не вистарчаюча й як на Ню Йорк, де наших одноміщан найбільше знаходиться, то замала. Тому тимчасовий комітет на своїх нарадах, котрі відбулися в тром Мих. Бунди дня 29-го листопада, постановив ту справу ширше закроїти й через наші українські часописи оголосити її. Рівнож на тих нарадах рішено кооптувати ще одного члена комітету, а саме гр. Мих. Скибінського, а по появі в часописах цього поклику скликати загальні збори всіх громадян в Ню Йорку, котрих обовязком буде на дальше цією справою занятися.

Тому через свій часопис кличемо до вас, брати і сестри, як у Злучених Державах так і в Канаді — відгукніться на поклик наших братів у краю і зложіть не тільки від себе щиру лепту, але й підіть по українських громадянах і попросіть, щоб вони пособили також.

Уважайте, щоби з нас, одноміщан, ніодного імени не бракувало між жертводавцями. Всі жертви будуть вписані в пропамятну книгу жертводавців із заморської України, що буде переховуватись у Народнім Домі, а до того на загальнім святі-торжестві при відкритю збудованого Народного Дому імена жертводавців будуть прочитані.

Усім відомо, яка доля-мачуха навістила нашу Західну Україну, а міжтим і наше рідне місто Глиняни, яке дві́чі було зруйноване. Тож коли наші брати, в такий болючий для них час, беруться за таке велике діло як будову Українського Народного Дому, то кожному з нас повинно бути відомо, що вони своїми силами не зможуть такого великого діла докончати.

Годиться також зазначити, що площа, на котрій буде побудований Український Народний Дім, знаходиться в найкращій дільници, в самім центрі міста поміж судом і церквою, де всі околичні селяни зїжджаються й установляються біля площі, на котрій стоїть маленький та знищений дім. Площу під дім вати наші брати набули й уже мають на будову $1,120. Дім цей має стати гордістю на цілий повіт. Тому не тільки глинянські громадяни, але й усі околичні села повинні в тім ділі помогти, щоб наші брати з своєю могли взятися за діло.

Дорогі брати й сестри, кличемо вас словами великого нашого учителя Івана Франка:

Лупайте цю скалу!

Нехай ні жар, ні холод не спи-
[нить вас!
Зносіть і труд і спрагу і голод,
Бо вам призначено скалу сесю
[розбить!

У всіх справах звертайтеся на адресу:

Michael Bunda,
528 E. 6th St., New York, N. Y.

За нюйорський Комітет з Глинян:

**Михайло Бунда,**
**Михайло Піхурко.**

### У лікаря в містечку.

— Я прийшов до пана дохтора, щоби пан дохтор порадили щось моїй дитині, бо жінка, не хотячи випустила її на землю.

— А щож ви покищо зробили?

— Та я дав жінці два чи три рази через плечі.

—o—

Як то діється, що ви так добре живете з жінкою? Чи ніколи нема між вами ріжниці думок?

— Навпаки, є! Одначе я ніколи того жінці не говорю.


**DR. M. SMITH**
переніс свій офіс від число 3 LIVINGSTON PLACE, NEW YORK CITY
pr 16th Street (ч. 316 East) напроти нового шпиталю межи 1st Ave. і Stuyvesant Park.
Telephone: Stuyvesant 5760.

Phone: Branswick 7187.
АДВОКАТ
**Б. ПЕЛЕХОВИЧ**
2300 WEST CHICAGO AVE., CHICAGO, ILL.
Практикує у всіх судах, занимається переглядженням обстрахів; виготовляє контракти купна і продажі; переповажує спадкові справи; полагоджує старокреді, патенти і прочі справи.
ЧЕКАЙ БУДИ ЛАСКАВИЙ


## УКРАЇНСЬКА МОВА В „ЮЮ-СТРОВАНІМ КУРЄРІ ДОЛЯРСЬКИМ".

З краківським „Курєрком" полемізувати не можна: не дозволяє на це етичний рівень тої газети, а зрештою всяка полеміка тут недоцільна, бо вона могла б „лише" вияснювати правду, на якій „Курєрковці" прецінь ніколи не залежить! Але буває там від часу до часу такий „шедевр" ігнорації і тупости, що тоді його не реєструвати. Такий останній геніяльний виступ „Курєрка" з ділянки знання українських еміґрантських відносин та — фільольоґії. Залишимо на боці „ревеляції" про ролю Микити Шаповала (відомо: в „Курєрку" — де пальцем тицьнили, там і „ревеляція"). — Їм лекше ревеляції фабрикувати, ніж підвавельські прєдзі гризти!), а зате звернемо увагу на знання редакторів „Курєрка" української мови, в якій автор передової статті „цитує" ріжні вислови й цілі речення — мабуть для кращого задокументування, що він „у курсі справи". І так Галичина — це „кобилка України"; — що ця „кобилка" має означати, Господь і п. Маріян Домбровський відає! Редакційний спеціяліст „Діла" від ребусів міркує, що це певне польську „колєбк-у" перекладено на „колибку" (не тую гуцульську, а курієрківську), а з „колибки" вийшла в друку „кобилка"... Шаповал нібито кликав на одних зборах: „...Люді любрие..." УВО ділає в однім „кутке". Під адресою Коновальця впав запит „Свідкі він взявся?"... (так впевняє один „свідок" тих одних еміґрантських зборів). Українські фашисти промовляють до себе „грамодянін" (коли би було бодай „грамотянін" — то воно може натякалоб на грамоту Скаллона про винахід українського народу). Дальше читаємо там, що Шаповал питав пождів УВО: „Кто ви такіє? Котора нечистая сіла прінесла вас і керует вашим рухєм?"

А на кінець така квітка: „Со временем нація созрієв культурно, виделіть із себя боевую силу і поведеть борьбу за независімость сорока-мілйонного народа". „Гей, не дивуйтесь, добрі люди" — це не є ескімоський воляпік, а мова, якою нібито — згідно з „ревеляціями" І. К. Ц. — промовляли в кімнаті, прикрашеній портретом Шевченка й мапами України, на зборах української організації, — словом: це таки українська мова! Так кажуть редактори часопису, який виходить у місті, де істнує університетська катедра української мови й де студіюють коло 600 українських студентів... Мало того: таке стоїть у газеті, якої фактичний редактор є послом із станиславівської виборчої округи!

Сміх сміхом, але — такі люди, з таким „знанням" української мови, претендують на монополь знання української проблеми й виписують десятки статтей на українські теми, які матюь величезний вплив на національну політику держави! Сміх сміхом, але прецінь „Іл. Курєр Подз." є таки справді найбільше „впливовим" часописом у Польщі!... („Діло").

### Пригода мисливця.

...як я був тамтого року в Африці, вилазить із джунглі молоденьке левеня... Я тарах із рушниці, воно вже лежить неживе. Виходить львиця — перший стріл і вона також нежива. Вкінці показується старий лев...

— Слухай, як убеш і того льва, дістанеш від мене добре поза вуха!

— Я довго прицілююся і... не трафляю!

—o—

Власник невеличкого крамику замовив товарів у гуртівника. Замісць товарів прийшла телеграма: „Не вишлемо товарів, поки не заплатите останньої посилки".

„Відкликаю замовлення, так довго не можу ждати!" — буде на телеграфічна відповідь крамаря.

—o—


ЦІНА КОРАБЕЛЬНИХ КАРТ ДЛЯ ПРОГУЛЬКОВЦІВ
**ЗНИЖЕНА**
ЗЕМЛЯКИ! ХТО З ВАС МАЄ НАМІР:
1. Виїхати до краю й вернути без перешкоди;
2. Вислати гроші в ДОЛЯРАХ до краю;
3. Полагодити яку небудь старо-краєву справу, то є: продати, купити ґрунт, відобрати довг, зробити контракт, скрипт, повновласть, і т. д.
4. Хто хоче замінити зім сей на фразу — нехай зголосить зараз
T. J. HRYCEY & CO.
329 S. 4th STREET, PHILADELPHIA, PA.
TELEPHONE: LOMBARD 25-93.

Зробіть собі ці Свята в цілости тим гарним НОВИМ КОЛСТЕР ІНТЕРНАШЕНАЛ у своїй хаті! Приїдьте і послухайте його тоні. ПОРІВНАЙТЕ його для тону, ясности, відділу і гарного кабінетового виробу. Тоді ви зауважите, скільки ви вдоволення будете мати, коли ви будете властителем НОВОГО КОЛСТЕР ІНТЕРНАШЕНАЛ — до неперівнання з досконалости суперґеретодини підержаний і ґарантований через велику фірму Marconi Radio and Telegraph Co. — і які виробляють в Нюарк, Ню Джерзі!
$69.50 до $149.50, разом з лямпами.

The New KOLSTER INTERNATIONAL
J. WYSOCHANSKY
47 BEACON STREET, NEWARK, N. J.
Tel. Market. 2-4130


## З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ

### АЛЕНТАВН, ПА.

**Листопадове Свято.**

Алентавнська українська громада зеличала день 1. Листопада святом, котре відбулося стараннням тутешньої української православної парохії в злуці з усіми місцевими товариствами та братствами.

Святочна програма була багата. В церкві по Службі Божій була відправлена панахида за вбитих українських героїв. Панахиду відправлено при могилі, яка була виставлена серед церкви. На могилі був напис: „Слава Борцям за Волю України".

Церква була переповнена як місцевим, так околичним народом. По Службі Божій о. парох Середа сказав про вагу тієї памятної хвилі, коли по сотках літ тяжкої неволі галицький український нарід осягнув свободу на своїй рідній землі. Далі о. Середа говорив про ту велику жертву, яку зложила Галицька Армія на жертвеннику своєї вітчини.

У вечері того самого дня відбувся концерт, уряджений стараннням місцевого співацького товариства ім. Лисенка, під умілою дірігентурою свого вчителя, Дан. Стецика. Хор виступав три рази з дібраними піснями до того свята. Хор вивязався дуже гарно зі свого завдання. Кожда пісня була нагороджена щирими оплесками всіх присутних. Дуже милу несподіванку зробили зібраній на галі публиці дві солістки, що належать до хору: Анна Кашиць і Марія Камінська. Перша відспівала „Місяцю ясний" і „Краю рідний", та англійську пісню, а друга відспівала: „Весняку" і „Ой кряче, кряче та чорненький ворон". Обі солістки чарували своїм голосом присутних, а оплескам не було кінця. Та найбільше враження зробив на публику діточий шкільний хор. Співали особно старші діти, а особно маленькі. Пісні були переплітані деклямаціями. Діти були дуже добре підготовлені своїм учителем, бо всі ті пісні стрілецькі, а було їх досить багато, відспівали дуже гарно. Деклямації були віддані з гарною вимовою й такими відповідними рухами, що малося враження, що ці діти не виховані в Америці, але в рідним краю.

З великим чуттям віддеклямувала „Розмову трох хрестів" Анна Фариняк, за що зістала нагороджена щирими оплесками. Святочні промови були виголошені: д-ром Вол. Галаном, бувшим старшиною Січової Армії, і п. Мих. Дармограєм, капітаном Амер. Армії. Промови були добре обдумані і достосовані до святочної хвилі. Оба бесідники стреміли в своїх промовах вказати зібраному народови, що жертви, принесені українськими стрільцями в обороні своєї землі, не можуть бути даремні, та що теперішня українська генерація має дальше будувати на тім фундаменті, який збудували ті герої, котрі полягли в могилах за волю живучих Українців, і довести до здійснення того, чого бажали герої, а саме: здобути свою українську державу.

На концерті заряджена була збірка на українських інвалідів, яка принесла по відтрученню коштів, получених з концертом, чистого доходу $87, які вислано через Обєднання.

Алентавнська українська громада, перейшовши церковну боротьбу й маючи в себе спокій, відродилась як під церковним так і під народним оглядом та працює всіми силами для скріплення українського життя в себе та в околиці.

**Один з комітетових свята.**

**Барбер** (до гостя, якому продав воду на поріст волосся): Перепрошую, а чи пан грають у білярд?

**Гість:** Чому ви це питаєтеся?

**Барбер:** Коли граєте, то я будете натирати собі тією водою волосся, мусите добре вимити руки, щоби потім білярдові кулі не заросли волоссям!


ЦІННІ ОГОЛОШЕННЯ

ПОШУКУЮ АНАСТАЗІЇ ЮРЧАК, родом з Ново Кобилянського, повіт Старий Самбір, Галичина. Дійшло мому перебувала в Нюарк, Н. Дж. Маю до неї важну справу. Хто би мав зголоситися на адресу:
PAUL YAKYM,
CENTRALIA, PA.

НЕБУВАЛА НАГОДА.
На продаж велика бучерня із всіми уряджениями. Машини до роблення ковбас, кітли до варення і вуздарня. Нема конкурс. Ґрент тяний. Голосити ся під ч:
169 AVE. A, NEW YORK, N. Y.

ДОКТОР МЕДИЦИНИ
S. A. CHERNOFF,
дічить острі і хронічні недуги мущин і женщин. Шкірні і кров.
Години: 10—4; 4—8. В неділі 12—3.
223 Second Ave., cor. 14th St., Room 15, New York City.
Tel. Tompkins Square 6-7697

Phone: Main 5720.
О. Е. MALISKY,
УКРАЇНСЬКИЙ АДВОКАТ
512 Society for Savings Building, CLEVELAND, OHIO
Вечерами: 2732 West 14th Street, Phone: Prospect 7697

Д-р Н. Я. МИХАЛЕНКО
УКР. ЛІКАР-ХІРУРГ
1718 WEST GIRARD AVENUE, PHILADELPHIA, PA.
Урядові години: від 9 до 12 рано; 1 до 5 попол. і 7 до 9 вечер.
Telephone: Stevenson 9620.

Д-Р ЮРИЙ АНРЕЙКО
УКРАЇНСЬКИЙ ЛІКАР, ХІРУРГ І АКУШЕР
153 AVENUE B, NEW YORK, N. Y.
(межи 9. і 10. ул.)
Tel. ALGONQUIN 4-8625.
Урядові години: рано від 10 до 11, вечір від 6 до 8, а в неділі після умови.

Herman Turkel
АДВОКАТ І ДОРАДНИК ПРАВНИЧИЙ
51 Chambers St., New York City
ROOM 723. — TEL. WOrth 2-7880.
ЦИВІЛЬНІ, КРИМІНАЛЬНІ І РОЗВОДОВІ СПРАВИ.
Зроблювання документів, контракти і полагоджування всяких других леґальних справ.
ГОВОРЮ ПО УКРАЇНСЬКИ.

СЕНЗАЦІЙНІ ПОВОДЖЕННЯ через наші сумлінні астрольоґічні поради в кождій справі життя. Сотки листів подяки. Жадайте наші проспекти. 281
UNIVERSAL STUDIOS,
154 Nassau St., New York, N. Y.

МІД
Свіжий, з власної пасіки. Ґарантований. $100 дам, коли хто докаже, що не правдивий. Можете дістати кождого дня після 4-тої годині під числом:
188 E. 2nd ST., NEW YORK, N. Y. Door 16,
або напишіть карточку, а я Вам до хати принесу. 293
Григорій Крамар.

УКРАЇНСЬКИЙ СКЛАД ВУГІЛЬ.
Доставляю вугіль по цілім Канаді і в околицях по дуже низьких цінах. 218
SQUARE COAL CO.,
8229 Broadway Ave., Cleveland, Ohio.
Tel. Diamond 0885.
Tel. вечерами: Michigan 6027.
Павло Чайка, властитель.

ПЕТРО ЯРЕМА
УКРАЇНСЬКИЙ ПОГРЕБНИК
ЗАНИМАЄЬСЬ ПОХОРОНАМИ В BRONX, BROOKLYN, NEW YORK І ОКОЛИЦЯХ.
Tel.: Orchard 4-2568
NEW YORK CITY
129 E. 7th STREET,

ПЕРШИЙ УКР. ПОГРЕБОВИЙ ЗАКЛАД В НЮАРКУ І НА ОКОЛИЦЯХ.
Ми робимо гарні похорони
ПО $150
Без ріжниці на ґлясі возаможности, кажете ваші.
Office: 188 AVON AVENUE.
Phone: Terrace 3-8882, або Waverly 9-1546 NEWARK, N. J.

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИННА ЗНАХОДИТИСЯ ЧАСОПИС „СВОБОДА".


## ТАРЗАН І ДОРОГОЦІННОСТИ З МІСТА ОПАР. (23)

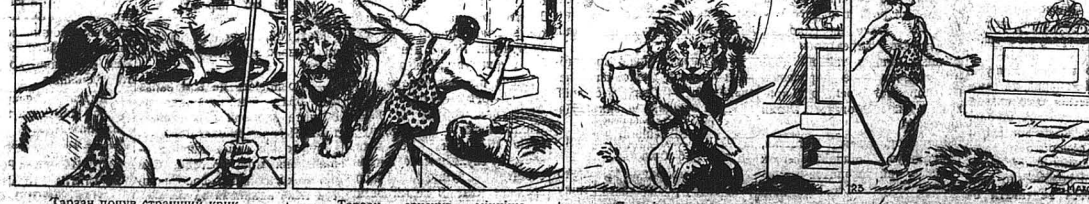


Тарзан почув страшний крик мущин і жінки, що долетів до нього з великої салі. Тарзан здивовано поступив кілька кроків уперед і війшов до салі. Тут він побачив на другій стороні салі кілька потвормущин, що в страху притаїлися біля стіни, а посеред салі величезного льва, що, розмахуючи сердито хвостом, підходив до жертвенника, на якому лежала людина. Лев готувався скоштити на свою жертву.

—o—

Тарзан стиснув міцніше свою спису і відважно рушив до жертвенника. Тут він загородив дорогу львови. Лев відступив кілька кроків з несподіванки, але негайно приготовився до нападу на непрошеного оборонця. Тарзан також уже був готовий до бою. Вепер ще не міг зрозуміти, що робиться навколо. Він не бачив постаті й лиця свого оборонця, а лише бачив могутню його руку, що тримала підняту вгору спису.

—o—

Лев зі страшною лютю заревів і кинувся на свого противника. Тарзан утопив з усього розмаху свою спису в бік звіря. Лев підняся на задні лаби й похитнувся. Тарзан, вибравши відповідну хвилю, кинувся на звіря і лівою руках охопив льва за шию, тримаючись міцно за гриву, а правою кілька разів устромив ніж під передню лопатку звіря. Поранений лев впучався на всі лади, щоб вирватись, але не міг скинути з себе напасника.

—o—

Нарешті ніж Тарзана натрапив на серце звіря й розпанахав його. Важко повалився мертвий звір на камінну підлогу, а Тарзан наступив на нього ногою, підніс своє лице догори й вигукнув свій крик перемоги. Той крик був такий страшний, що від нього мороз пішов по жилах потвор-людей і вони з жаху подалися назад. Жрекиня Ула очнула від крику й пізнала Тарзана, а у Вепера завмерло зі страху серце.

—o—